«Υπηρέτης δύο Αφεντάδων»

Ο σκηνοθέτης Άδωνις Φλωρίδης αγαπά τις παραστάσεις του. Δεν θέλει να τις αποχωρίζεται με τη λήξη της περιόδου των προβών. Στην τελευταία του δουλειά στην ΕΘΑΛ έτρεχε στο φινάλε στη σκηνή με το κοστούμι του αστυνομικού. Τώρα καθόταν δίπλα στον μουσικό στη σκηνή, τον Άγγελο Δούκα και απολάμβανε τη δουλειά των συνεργατών του, ντυμένος από τον Εδουάρδο Γεωργίου μ' ένα αδιευκρίνιστο, αλλά ταιριαστό στο σύνολο κοστούμι. Αγαπά και ορισμένα είδη θεάτρου πιο πολύ από άλλα. Κάποτε στον ΘΟΚ έδωσε μορφή παράστασης ονειρικού τσίρκου σε κυπριακή ποιητική ύλη. Του αρέσει και το κωμειδύλλιο. Του αρέσει πολύ και η κομέντια ντελ άρτε. Πιο πολύ απ' ό, τι στον ίδιο τον Γκολντόνι. Αυτό το τελευταίο πρέπει να αναλυθεί.

Η ζωή του Κάρλο Γκολντόνι κάλυψε τον 18ο αιώνα σχεδόν ολόκληρο, γεννήθηκε το 1707 και πέθανε το 1793. Αιώνας που για το νέο ιταλικό θέατρο σήμαινε εθνογένεση μέσα σε συνθήκες διαμάχης μεταξύ των στοιχείων της ζωντανής αλλά παρακμάζουσας λαϊκής παράδοσης του Θεάτρου Μασκών και των νέων προοδευτικών ιδεών, προερχόμενων κυρίως από τη Γαλλία, ιδεών του αστικού θεάτρου, εμπλουτισμένων με κοινωνική σάτιρα και ψυχολογική σκιαγράφηση των χαρακτήρων. Ο Γκολντόνι κέρδισε τον τίτλο του αναμορφωτή του ιταλικού θεάτρου παλεύοντας σε δύο μέτωπα, όπου ο ένας του αντίπαλος ήταν τα δημοφιλή στερεότυπα της λαϊκής «μπουφονάδας» της κομέντια ντελ άρτε και ο άλλος η τάση της βενετσιάνικης αριστοκρατίας να υπεραμύνεται της παράδοσης και να ευνοεί το είδος της φιάμπα, των θεατρικών παραμυθιών με έντονα υπερφυσικά στοιχεία, σαν κι αυτών που έγραφε ο ιδεολογικός και αισθητικός αντίποδας του Γκολντόνι, αλλά επίσης μεγάλος Κάρλο Γκότσι. Ως λάτρης του Λόγου, οπαδός του Διαφωτισμού και της υγιούς αστικής ταξικής νοοτροπίας, ο Γκολντόνι ναι μεν χρησιμοποιούσε στα έργα του τις Μάσκες, αλλά προσπαθούσε να τις μετατρέψει σε ζωντανούς χαρακτήρες. Έτσι, μιλώντας ήδη για τον «Υπηρέτη δύο Αφεντάδων», ο λάγνος κωμικός γέρος Πανταλόνε μετατρέπεται σε σφικτοχέρη αλλά τίμιο έμπορο και καλό οικογενειάρχη. Ο Ντοτόρε από απλός κομπογιαννίτης γίνεται ψευδοδιανοούμενος, ο Μπριγκέλα και ο Τρουφαλντίνο διατηρούν την παραδοσιακή τους κόντρα, η οποία όμως τεκμηριώνεται από την υπόθεση.

Ο Άδωνις Φλωρίδης και ο εικαστικός Εδουάρδος Γεωργίου αφήνουν τα τέσσερα προαναφερόμενα πρόσωπα του έργου να διατηρούν τις μάσκες τους τονίζοντας την καταγωγή τους από την κομέντια ντελ άρτε. Ο Μπριγκέλα από το Μπέργκαμο διατηρεί και τη μη βενετσιάνικη λαλιά του, αφού τη διαλεκτική βαβυλωνία τη χρησιμοποιούσε ως κωμικό εργαλείο και ο Γκολντόνι. Η Μάσκα προϋποθέτει πολύ σωματικό παίξιμο, πολύ πλαστικό χιούμορ και ο Ηλίας Ανδρέου ως Τρουφαλντίνο και ο Γιώργος Μίνως ως Μπριγκέλα διαθέτουν την απαιτούμενη ευκινησία και εκφραστικότητα για να δημιουργήσουν την ποθούμενη από τον σκηνοθέτη στυλιστική ατμόσφαιρα της Κωμωδίας Μασκών. Κανείς από την ομάδα δεν την παραβιάζει, ούτε οι κωμικοί συμπέθεροι Ανδρέας Βασιλείου και Δημήτρης Αντωνίου ως Πανταλόνε και Ντοτόρε αντίστοιχα, ούτε η Αφροδίτη Κλεοβούλου ως σουμπρέτα Σμεραλντίνα, ούτε ο Ανδρέας Μακρής ως μπούλης Σίλβιο, ούτε η Ελεονώρα Βασιλείου ως καπριτσιόζα Κλαρίσσα, ούτε η Πηνελόπη Βασιλείου ως Φεντερίκο/Μπεατρίτσε, ούτε ο Παναγιώτης Λάρκου με τα ωραία του περάσματα από τα κρουστά στον ρόλο του Φλορίντο. Τα κοστούμια του Εδουάρδου Γεωργίου κάνουν περισσότερο από τη μισή δουλειά στο πλάσιμο των κωμικών μορφών, υποβάλλοντας στους ηθοποιούς τη γραμμή της πλαστικής κίνησης. Η χορογράφος Νατάσα Γεωργίου συνεργάζεται γόνιμα με τον ενδυματολόγο κινητοποιώντας την ενσωματωμένη στο κοστούμι πλαστική ιδέα, όπως στην περίπτωση του Σίλβιο και της Σμεραλντίνας. Το σκηνοθετικό εύρημα της συνεχούς παρουσίας των ηθοποιών στη σκηνή, που με το τέλος της σκηνής τους μετατρέπονται σε θεατές καθισμένους σε μπαγκάκια -προσόψεις των βενετσιάνικων σπιτιών- υπογραμμίζει τη θεατρικότητα του δρώμενου, έτσι ώστε το πιατάρι και η κουρτίνα του Εδουάρδου Γεωργίου να είναι αρκετά για τη στυλιστική τού «ανά πάσαν στιγμήν» θεάτρου. Η μουσική του Κώστα Κακογιάννη και οι στίχοι των τραγουδιών του Πάμπου Κουζάλη δίνουν στους ηθοποιούς επιπρόσθετη δυνατότητα ενεργού παρουσίας στη σκηνή και στο παρασκήνιο. Όμως έχω την εντύπωση ότι ο Γκολντόνι τοποθετείται από τον Φλωρίδη ακριβώς εκεί απ' όπου ο ίδιος ο συγγραφέας ήθελε να προχωρήσει παραπέρα. Κι αν στο έργο αυτό ένας σύγχρονος σκηνοθέτης δεν προτείνει στο σημερινό κοινό τίποτα άλλο από την, με μεράκι μεν, αλλά τεχνητά αναπλασμένη στυλιστική της κομέντια ντελ άρτε, ίσως δεν υπήρχε αρκετός λόγος να επιλεγεί ο Γκολντόνι. Σκεφτόμουνα ότι η επιθυμία του Γκολντόνι να εξανθρωπίσει τις στέρεες Μάσκες κάπως αντιστρέφεται στην παράσταση και οι χαρακτήρες... μασκοποιούνται. Παραδέχομαι όμως το γεγονός ότι οι συνθεατές μου κατάφεραν να διασκεδάσουν πιο πολύ από μένα στην παράσταση του Άδωνη Φλωρίδη.